

Warszawa, 4 listopada 2016 r.

Komunikat FOR: 12 fałszywych argumentów za zakazem handlu w niedzielę

Zakaz handlu w niedzielę, podobnie jak podważony przez Komisję Europejską podatek od sprzedaży detalicznej (zob. [Komunikat FOR z 20 września 2016: Komisja Europejska chroni polskich konsumentów przed złymi pomysłami naszego rządu](#)), obniża konkurencyjność największych i najbardziej produktywnych sieci handlowych w Polsce, a tym samym działa na szkodę konsumentów i efektywności sektora. Wypowiadaliśmy się już na temat zakazu handlu w niedzielę (zob. [Analiza 12/2016: Zakaz handlu w niedzielę - szkodliwy dla konsumentów, pracowników i sektora handlu](#)), gdzie również dostępny jest przegląd literatury naukowej którą cytujemy w tym komunikacie. Niestety zwolennicy zakazu dalej często posługują się nieprawdziwymi lub wprowadzającymi w błąd argumentami. Przewodniczący komitetu inicjatywy ustawodawczej „Wolna niedziela” i Solidarności handlowej Alfred Bujara na posiedzeniu Sejmu 4 października powtórzył szereg argumentów z którymi się nie zgadzamy. Cytując pełne wypowiedzi w przypisach, postanowiliśmy się odnieść do tych argumentów poniżej.

1. Praca w niedzielę ogranicza wolność.¹

Argumentacja komitetu jest tu nie spójna. **Przewodniczący Bujara twierdzi, że praca w niedzielę ogranicza wolność, a jednocześnie w uzasadnieniu ustawy komitet „Wolna Niedziela” ma nadzieję, że zakaz handlu zwiększy zatrudnienie w niedzielę w branżach pozahandlowych. Uzasadnienie ustawy stwierdza, że konsumenci częściej będą korzystać z lokali gastronomicznych², placówek kulturalnych³, a ograniczenie zatrudnienia w dużych sklepach w niedzielę wpłynie na rozwój drobnej przedsiębiorczości.⁴** Takie rozumowanie wprowadza podział na równych i równiejszych.

W rzeczywistości to zakaz handlu w niedzielę jest właśnie zamachem na wolność: państwo miałyby zmusić obywateli do zamykania sklepów. Gdybyśmy przyjęli rozumienie wolności przewodniczącego Bujary, wolności jako braku jakichkolwiek

---

¹ „Niektórzy podnoszą, że ograniczenie handlu w niedzielę to zamach na ich wolność. My im odpowiadamy: Wolność jednego człowieka nie może być realizowana kosztem zniewolenia drugiej osoby. (Oklaski) Wolność do spędzania niedzieli na spacerowaniu po galeriach handlowych nie może być realizowana kosztem pracowników handlu i ich rodzin, ich prawa do świętowania niedzieli.”

² „Konsumenci z centrów handlowych przeniosą swoje zainteresowania i potrzeby na korzystanie z lokali gastronomicznych” Uzasadnienie projektu Ustawy, s. 9

³ „Zamknięcie większości placówek handlowych w niedzielę daje nowe możliwości dla obszaru kultury” Uzasadnienie projektu Ustawy, s. 9

⁴ „Ze względu na możliwość handlu w niedzielę przez osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą przewiduje się stworzenie dodatkowych miejsc pracy w formie samozatrudnienia” Uzasadnienie projektu Ustawy, s.10

ograniczeń wynikających z natury świata, doszlibyśmy do absurdu w którym każda praca, czy konieczność fizjologiczna, ograniczałaby wolność. W takim rozumieniu "wolność" byłaby w ogóle niedostępna człowiekowi – tylko ktoś wszechmocny albo martwy mógłby być "wolny".

2. Na Węgrzech zakaz handlu w niedzielę spowodował ponad 5-procentowy wzrost obrotu.⁵

Żadne badania nie przypisują wzrostu obrotów w handlu na Węgrzech w 2015 roku zakazowi handlu w niedzielę. **Raport węgierskiego urzędu statystycznego „Hungary 2015”⁶ wyraźnie stwierdza, że obroty zaczęły rosnąć już w 2013 roku, a ich dalszy wzrost w 2015 roku spowodowany był poprawą koniunktury w całej gospodarce: wzrostem płac realnych, polepszającą się sytuacją na rynku pracy, umiarkowaną inflacją i spadkiem cen ropy.** Wśród czynników determinujących wzrost obrotów handlu w 2015 roku nie wymieniono wprowadzenia zakazu sprzedaży w niedzielę.

3. Nie istnieje ryzyko spadku obrotów po wprowadzeniu zakazu handlu w niedzielę.⁷

W literaturze wpływ restrykcji na obrót nie jest w pełni jednoznaczny, ale np. w Kanadzie deregulacja handlu w niedzielę zwiększyła sprzedaż o 1%-3% (Skuterud, 2005). Zakaz handlu w niedzielę uniemożliwi klientom robienie zakupów wtedy kiedy jest to dla nich najwygodniejsze, tym samym mniej chętnie będą dokonywali zakupów i te bodźce będą działały w kierunku ograniczenia sprzedaży.

Również w kierunku ograniczenia sprzedaży będzie działał wzrost cen w sklepach. Jeżeli sklepy będą musiały być zamknięte przez 1/7 tygodnia, to spadnie zwrot przedsiębiorców z inwestycji w te sklepy. Jeżeli kapitał przynosi mniejszy zwrot, to staje się droższy. Dlatego można się obawiać wzrostu cen. Restrykcje czasu otwarcia podnosiły ceny w Niemczech (Reddy, 2012), Holandii (Haffner i van Bergeijk, 1997) i Szwecji (Civildepartment, 1991).

4. Szacunki strat miejsc pracy na skutek wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę nie są poparte rzetelnymi badaniami.⁸

Rygorystyczne badania naukowe wskazują, że w większości innych krajów restrykcje dotyczące dni lub godzin otwarcia sklepów prowadziły do ograniczenia zatrudnienia. Taki spadek zatrudnienia wystąpił w Holandii (Centraal Planbureau, 1995), Niemczech (Pilat, 1997), Kanadzie (Skuterud, 2005) i USA (Goos, 2004; Burda i Weil, 2005). PwC (2015) na podstawie opinii branży przyjmuje spadek zatrudnienia o 62,3-85,5 tys. osób (7%), co jakkolwiek w przeciwieństwie do cytowanej przez nas literatury

⁵ „Przykład węgierski wskazuje na ponad 5-procentowy wzrost obrotu w sektorze handlu w związku z wprowadzonym w 2015 r. zakazem handlu w niedzielę.”

⁶ https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=166785&p_lang=EN s.14

⁷ „Skoro więc nie ma ryzyka spadku obrotów po przywróceniu wolnych niedziel, nie ma też przesłanek wskazujących na jakiekolwiek zagrożenie w postaci redukcji zatrudnienia.”

⁸ „Słyszałem już wiele liczb padających w tym kontekście: 30 tys., 50 tys., a nawet 100 tys. miejsc pracy. Wszystkie te szacunki mają jedną wspólną cechę: nie zostały poparte żadnymi rzetelnymi badaniami.”

naukowej nie wynika z rygorystycznego modelowania, to jest spójne z efektem jaki Skuterud (2005) znalazł w Kanadzie (5-12%). Dokonaliśmy przeglądu tych badań w [Analizie FOR 12/2016](#), znajdując jedynie dwie prace, wskazujące na negatywny wpływ deregulacji czasu otwarcia sklepów na zatrudnienie w handlu detalicznym i w obu przypadkach była to jedynie częściowa deregulacja. W przypadku deregulacji w Niemczech w latach 2006-2007, Senftleben-König (2014) znalazła negatywny wpływ na zatrudnienie, chociaż dwie inne prace znalazły wpływ pozytywny (Bossler i Oberfichtner, 2014; Paul, 2015). Z kolei Oxford Economics (2015) w ekspertyzie na zlecenie zarządzenia małych sklepów, znalazło negatywny wpływ na zatrudnienie deregulacji w Anglii i Walii w 1994 roku.

Jednocześnie warto zauważyć, że komitet „Wolna niedziela” nie przedstawił żadnych realistycznych wyliczeń skutków zakazu handlu w niedzielę, ani nie odniósł się do jakichkolwiek badań naukowych na ten temat. **Jedynym obliczeniem w uzasadnieniu ustawy jest kwota rzekomych dodatkowych wpływów podatkowych państwa po wprowadzeniu zakazu handlu w niedzielę. Niestety ta kwota wynika jedynie z arbitralnego założenia 5% wzrostu obrotu – taki wzrost wystąpił na Węgrzech, ale nie wynikał z wprowadzonego (i rok później zniesionego) zakazu handlu w niedzielę (zob. argument 3).**

5. Duże zagraniczne sieci handlowe oszczędzają na polskich pracownikach.⁹

W gospodarce większe przedsiębiorstwa, w szczególności te z udziałem kapitału zagranicznego, płacą pracownikom przeciętnie wyższe płace. Podobnie jest w sektorze handlu (Tabela 1). Najwyższe wynagrodzenia wykazują firmy o 50-249 pracujących, co można wyjaśnić osobnym liczeniem każdego działającego w ramach franczyzy sklepu w statystykach GUS. Dostęp do zasobów sieci (wspólni dostawcy, marketing, wiedza organizacyjna) podnosi produktywność franczyzobiorców znacznie powyżej niezależnych sklepów.

Tabela 1. Przedsiębiorstwa niefinansowe w Sekcji G (Handel i naprawa pojazdów) według liczby pracujących w 2014 r.

Liczba pracujących	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (zł)
Ogółem	3 298
0-9	2 242
10-49	3 456
50-249	4 077
250+	3 710

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych GUS

Związki zawodowe niejednokrotnie starają się podważać dane, twierdząc, że nie widać w nich agencji pracy tymczasowej, z których rzekomo masowo korzystają sieci handlowe. Nie przedstawiają jednak żadnych przykładów i sami przyznają, że największa sieć, czyli Biedronka, nie korzysta z takich agencji.¹⁰

⁹ „wielkie zagraniczne sieci handlowe, mistrzowie w oszczędzaniu na polskich pracownikach”

¹⁰ <http://www.solidarnosc.org.pl/handel/?p=2338>

6. W handlu, szczególnie w sklepach wielkopowierzchniowych, stosuje się umowy cywilnoprawne, aby ograniczyć koszty.¹¹

Sytuacja jest wprost przeciwna. Zdaniem Państwowej Inspekcji Pracy nieprawidłowości związane z umowami cywilnoprawnymi mają największą skalę właśnie w małych sklepach. Urzędnicy w ponad 1/4 z 414 skontrolowanych małych sklepów dopatrzyli się zawarcia umów cywilnoprawnych w warunkach właściwych dla stosunku pracy.¹² Jednocześnie największe sieci handlowe w Polsce, czyli Biedronka¹³ i LIDL¹⁴, deklarują zatrudnianie pracowników wyłącznie w oparciu o umowę o pracę.

7. Zagraniczne sieci handlowe unikają płacenia podatków w Polsce.¹⁵

Nie ma żadnych dowodów, które wskazywałyby, że zagraniczne sieci handlowe masowo unikają płacenia podatków w Polsce, a przynajmniej na większą skalę niż krajowe. W 2014 roku firmy z udziałem kapitału zagranicznego odpowiadały za 37% wpływów z podatku CIT w Polsce. **Zysk w Polsce wykazuje nieznacznie mniej płatników CIT z udziałem kapitału zagranicznego niż całkowicie krajowych (odpowiednio 71,5% i 84,2% w 2014 roku). Wykazują jednak bardzo podobną kwotę należnego CIT-u na każdą złotówkę przychodów co podmioty krajowe (odpowiednio 0,65 gr i 0,72 gr w 2014 roku).**¹⁶

Biedronka, czyli największa sieć sklepów detalicznych w Polsce, jest piątym największym płatnikiem podatku CIT do budżetu państwa w rankingu wśród firm zagranicznych według rankingu Bisnode i Pulsu Biznesu¹⁷. Jeden z twórców rankingu, Grzegorz Nawacki, zastępca redaktora naczelnego "Pulsu Biznesu", stwierdził¹⁸: *„Jeśli odsuniemy poglądy niemające poparcia w faktach, a spojrzymy na liczby i fakty, to wyraźnie widać, że branża bankowa jest solidnym płatnikiem podatku CIT, a branża handlowa kolejną branżą, która rzetelnie płaci podatki”*. W 2012 roku (brak nowszych danych), według danych Bisnode, Jeronimo Martins zapłaciło w Polsce więcej podatku CIT niż jakakolwiek krajowa firma prywatna (296 mln zł, wobec 124 mln zł opłaconego przez Getin Holding).

---

¹¹ „Już obecnie w sektorze handlu, szczególnie w sklepach wielkopowierzchniowych, stosuje się umowy cywilnoprawne, aby ograniczyć koszty pracy.”

¹² Państwowa Inspekcja Pracy (2016), Sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2015 roku, Warszawa, <https://www.pip.gov.pl/pl/f/v/156451/Sprawozdanie%202015.pdf> s. 93

¹³ <http://karierawjm.pl/dolacz-do-zespołu/praca-w-sklepie-biedronka/jak-wyglada-praca/>

¹⁴ http://kariera.lidl.pl/cps/rde/SID-B5AB0797-C58B559D/career_lidl_pl/hs.xsl/2391.htm

¹⁵ „Przywrócenie wolnych niedziel w handlu może być pierwszym małym krokiem na drodze do ograniczenia nieuzasadnionych przywilejów zagranicznych sieci handlowych w naszym kraju oraz ukrócenia procederu wyprowadzania przez nich zysków za granicę i unikania płacenia podatków.”

¹⁶ Benedyk, M., „Mało firm płaci duże podatki”, Obserwator Finansowy, 09.03.2016, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/forma/rotator/malo-firm-placi-duze-podatki/>

¹⁷ Puls Biznesu: Czas na patriotyzm gospodarczy, 30.06.2016

¹⁸ http://www.biznes.newseria.pl/news/7_bankow_2_sieci,p1960597399

8. Praca w niedzielę jest szkodliwa dla zdrowia, co potwierdza badanie Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi oraz Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, w którym ponad 93% badanych pracowników handlu uznało, że praca w niedzielę jest „czynnikiem uciążliwym i stanowi zagrożenie dla ich zdrowia”.¹⁹

Badanie, o którym mówi przewodniczący Bujara, to w istocie sondaż oparty na metodologii Skali Ryzyka Psychospołecznego. Wśród respondentów było 7623 osoby z 15 branż. W przypadku handlu odsetek 93% odnosi się do 452 osób, które zaznaczyły w kwestionariuszu, że pracują w niedzielę i je to "irytuje/przeszkadza/stresuje" "trochę" lub "bardzo" (Ilustracja 1). Irytacja pracą w niedzielę jest zrozumiała, jednak wyciąganie wniosku o szkodliwości dla zdrowia budzi sceptycyzm. Przykładowo w branży komunikacyjnej 91,5% osób zaznaczyło to samo w przypadku biurokracji, a w branży naukowej 93,7% dokonywanie w pracy wyborów które prowadzą do przeżywania „wewnętrznych rozterek” (?), czy je również powinniśmy uznać za szkodliwe dla zdrowia?

Ilustracja 1. Badanie szkodliwości pracy w niedzielę dla zdrowia

CZĘŚĆ D. HANDEL		NIE	TAK I IRYTUJE/PRZESZKADZA/ STRESUJE MNIĘ TO		
			WCAŁE	TROCHĘ	BARDZO
11	Pracuję w niedzielę	☐	☐	☐	☐

Źródło: "Wpływ poprawy psychospołecznych warunków pracy na ograniczenie kosztów ekonomicznych w firmach przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne - projekt badawczy" realizowany przez Komisję Krajową NSZZ „Solidarność” w partnerstwie z Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, http://www.kiw-pokl.org.pl/index.php?option=com_sobipro&pid=286&sid=503:Wplyw-poprawy-psychospolecznych-warunkow-pracy-na-ograniczenie-kosztow-ekonomicznych-w-firmach-przechodzacych-procesy-modernizacyjne-i-adaptacyjne-projekt-badawczy&Itemid=544&lang=pl#

9. Praca w niedzielę negatywnie wpływa na życie rodzinne, w szczególności kobiet.²⁰

Jakość życia pracowników handlu nie poprawi się jeżeli stracą pracę. Doświadczenia innych krajów wskazują, że w większości przypadków restrykcje dni lub godzin otwarcia sklepów prowadzą do ograniczenia zatrudnienia (zob. argument 4).

Nie są dostępne rygorystyczne badania dotyczące wpływu zakazu handlu w niedzielę na Węgrzech na życie rodzinne. Jednak rząd premiera Orbana znosząc zakaz rok po

¹⁹ „Praca w niedzielę to również spore obciążenie dla zdrowia pracowników. Potwierdza to badanie „Wpływ poprawy psychospołecznych warunków pracy na ograniczenie kosztów ekonomicznych w firmach przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne” realizowane przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi oraz Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”. Te badania pokazują, że ponad 93% badanych pracowników handlu uznało, że konieczność pracy w niedzielę jest czynnikiem uciążliwym i stanowi zagrożenie dla ich zdrowia.”

²⁰ „Dlatego 4 października 2016 r. to dzień niezwykle ważny dla ponad miliona pracowników handlu oczekujących, że ponad 26 lat po odzyskaniu przez Polskę suwerenności wreszcie przestaną być traktowani w swoim własnym kraju jak obywatele drugiej kategorii, że wreszcie odzyskają prawo do normalnego życia rodzinnego i spędzania niedzieli ze swoimi najbliższymi. Pracownicy handlu to w większości kobiety: dziewczyny, żony, matki, babcie i córki, które tego podstawowego prawa zostały pozbawione.”

jego wprowadzeniu argumentował, że to zakaz handlu w niedzielę dezorganizuje życie rodzinne kobiet.²¹ Większość Węgerek nie pracuje w handlu, ale jest konsumentkami, których wolność wyboru ograniczał zakaz handlu w niedzielę – można więc to sobie wyobrazić. Jednak zarówno pogląd przewodniczącego Bujary, jak i rządu premiera Orbana, odwołują się tu do emocji, a nie dowodów.

10. Należy wyrównywać szanse między małymi sklepami i dużymi sieciami handlowymi, dlatego tylko właściciele niewielkich sklepów osobiście będą mogli prowadzić handel w niedzielę.²²

Innymi słowy przewodniczący Bujara chce wspierać małe niewydajne sklepy przed konkurencją dużych produktywnych sieci. Tymczasem to **największe przedsiębiorstwa dzięki specjalizacji i efektom skali są w stanie w najbardziej efektywny sposób organizować pracę, a dzięki temu oferować konsumentom niższe ceny, a pracownikom lepsze warunki pracy. One również najwięcej inwestują (zob. [Komunikat FOR z 20 września 2016](#)), a Polska potrzebuje właśnie zwiększać inwestycje przedsiębiorstw, które pozostają u nas niskie na tle regionu.**

Ponadto w myśl projektu, handel w niedzielę będą mogli prowadzić właściciele małych sklepów tylko jeżeli będą to sklepy niezależne – zakaz obejmie prowadzących działalność w oparciu o umowę agencji lub umowę franczyzy. W opinii prof. Marka Chmaja taki zapis jest niezgodny z Konstytucją RP.²³

11. Handel w niedzielę jest ograniczony lub zakazany w większości państw Europy Zachodniej.²⁴

To prawda (poza wymienioną przez przewodniczącego Bujarę Danią), jednak argument wprowadza w błąd. Od ponad 20 lat w całej Europie trwa dyskusja na temat znoszenia zakazu handlu w niedzielę, nawet w najbardziej restrykcyjnych pod tym względem państwach. Dyskusja ta spowodowała stopniowe znoszenie regulacji już w latach '90 w Anglii i Walii (1994), Austrii (1997), a także w Niemczech (w 1996 i później w 2007), w których od momentu zjednoczenia kraju dyskutuje się nad restrykcjami w niedzielnym handlu. **W ostatnich latach 8 krajów UE decydowało się na zniesienie regulacji lub znacząco liberalizację istniejących przepisów:**

²¹ <http://www.kormany.hu/en/news/government-proposes-revocation-of-law-on-sunday-day-of-rest>

²² „Ograniczenie handlu w niedzielę przy jednoczesnym zapisie umożliwiającym prowadzenie działalności w tym dniu niewielkim sklepom, pod warunkiem że za ladą staną ich właściciele, pozwoli choć w niewielkim stopniu wyrównać szanse konkurencyjne między małymi sklepami i wielkimi sieciami handlowymi.”

²³ Chmaj, M., Opinia prawna w przedmiocie zgodności regulacji zawartych w projekcie ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę dotyczących przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o umowę agencji lub umowę franczyzy z Konstytucją RP, Chmaj i Wspólnicy, 21.07.2016.

²⁴ „Spójrzmy więc, jak wygląda kwestia handlu w niedzielę w zachodnioeuropejskich krajach. Handel w tym dniu jest zakazany lub ograniczony w zdecydowanej większości z nich. Przepisy regulujące tę kwestię funkcjonują m.in. w Austrii, Niemczech, Francji, Szwajcarii, a nawet w Wielkiej Brytanii, Belgii czy Danii.”

- **Cypr** – brak ograniczeń, zakaz został uznany za niekonstytucyjny przez Sąd Najwyższy w 2016 roku
- **Dania** – brak ograniczeń po zmianie prawa w 2012 roku
- **Finlandia** – brak ograniczeń od 2016 roku
- **Francja** – ograniczona deregulacja w 2009 roku, ok. 500 stref turystycznych w których handel jest dozwolony, trwa dyskusja nad dalszą deregulacją
- **Grecja** – od 2013 roku lokalne władze mogą zezwalać na nieograniczony handel w niedzielę wszystkim sklepom poniżej 250m²
- **Holandia** – od 2013 roku władze lokalne mogą zezwalać na handel w każdą niedzielę, wcześniej mogły zezwolić na handel jedynie do 12 niedziel w roku i tylko 1/3 z nich nie korzystało z takiej możliwości (Dijkgraaf i Gradus, 2007)
- **Hiszpania** – od 2013 roku sklepy mogą się otwierać w 16 niedziel i świąt, władze lokalne mogą podnieść lub ograniczyć tę liczbę do minimum 10, właściciele mogą w te dni sami decydować o godzinach otwarcia
- **Węgry** – wprowadzony w marcu 2015 roku zakaz handlu w niedzielę zniesiono w kwietniu 2016 roku. Obecnie brak ograniczeń

19 z 28 krajów członkowskich nie stosuje żadnych ograniczeń handlu w niedzielę.²⁵

Są to Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Irlandia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Szwecja, Węgry, Włochy. Brak ograniczeń również w Szkocji. **Wśród krajów, które wstąpiły do Unii Europejskiej po 2004 roku żadne państwo nie stosuje restrykcji dotyczących handlu w niedzielę.** Wyjątkiem był Cypr i Węgry. Na Cyprze wprowadzono zakaz handlu w niedzielę w 2006 roku, ale od 2013 roku minister pracy co pół roku wydawał zarządzenia anulujące zakaz. W 2015 roku parlamentarzyści chcieli zmusić rząd do powrotu do zakazu z 2006, ale w 2016 Sąd Najwyższy uznał że władza ustawodawcza nie ma kompetencji do regulacji otwarcia sklepów w niedzielę i obecnie nie jest regulowane.²⁶ Węgry, które wprowadziły zakaz handlu w 2015 roku i wycofały się z niego w 2016 roku, w związku z dużym niezadowoleniem społeczeństwa.

²⁵ Eurocommerce, Overview: Legislation regarding shop opening hours in Europe, 20.03.2016, http://www.eurocommerce.eu/media/126379/shop-opening_hours23.03.2016.pdf

²⁶ Wyrok z 28.03.2016 cypryjskiego Sądu Najwyższego w sprawie nr 1695-1615, <http://www.supremecourt.gov.cy/Judicial/SC.nsf/All/1F5E2F48F4C453D4C2257F8400384224?OpenDocument>

12. Większość Polaków popiera zakaz handlu w niedzielę.²⁷

Tylko w jednym ogólnopolskim sondażu (CBOS) Polacy popierają zakaz handlu w niedzielę, podczas gdy w pięciu innych sondażach są mu przeciwni. Polacy sprzeciwiają się zakazowi handlu w niedzielę w sondażach przeprowadzonych przez:

- Instytut Badań Pollster dla "Super Expressu" (62% przeciw)
- Maison&Partners dla Money.pl (46% przeciw, ciągle więcej niż zwolenników)
- SW Research dla „Newsweeka” (55% przeciw)
- IBRiS dla „Rzeczpospolitej” (50% przeciw)
- Milward Brown dla TVN (53% przeciw)

Warto pamiętać, że trudno przeprowadzić obiektywny sondaż na ten temat: odpowiadający w pierwszej chwili mogą pomyśleć, że chodzi o pracę 7 dni w tygodniu (w rzeczywistości pracownicy handlu za przepracowane niedzielę odbierają wolne w inne dni) albo nie uświadamiać sobie że zakaz ograniczy ich wolność wyboru do dokonywania zakupów w dni które są dla nich wygodne.

---

²⁷ „Zgodnie z niedawnym badaniem CBOS 61% Polek i Polaków opowiada się za ograniczeniem handlu w niedzielę. Przeciwnych temu rozwiązaniu jest tylko 32%, a więc dwukrotnie mniej.”

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyczerpanego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, **wesprzyj finansowo nasze działania**. Każda darowizna jest dla nas ważna i potwierdza słuszność naszej pracy. Zachęcamy do regularnego wspierania FOR w postaci stałych przelewów.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, Dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

Patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

Maciej Orczyk
Młodszy analityk
e-mail: maciej.orczyk@for.org.pl

Rafał Trzeciakowski
Ekonomista
e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)